126587 ـ زىياندىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئەتتىگەندە ۋە ئاخشامدا ئوقۇيدىغان زىكىرلەر

سۇئال

ئىنسان ئاتا-ئانىسى ۋە قېرىنداشلىرىغا ۋاكالىتەن دۇئا قىلسا بولامدۇ؟ ھەدىسته: نامىنى تىلغا ئېلىش بىلەن زىيمىن ۋە ئاسماندا ھېچ نەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن دېگەن زىكىرنى ئەتتىگەندە دېسە، كەچ كىرگۈچە، كەچتە دېسە تاڭ يورۇغىچە ئۇ كىشىگە زىيان يەتمەيدۇ دەپ بايان قىلىنغان، بەزى مەنبەلەردە ئەبۇ دەردا رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇشۇ زىكىرنى دەيتتى، بىر قېتىم ئۇ ئولتۇراقلاشقان مەھەللىدە ئوت ئاپىتى يۈز بېرىپ ئەتراپتىكى ھەممە ئۆيلەر كۆيۈپ، ئۇنىڭ ئۆيىدىن ھېچ نەرسە كۆيمىگەن، دېيىلگەن بۇ سەھىھ ھەدىسمۇ؟، بۇ دۇئانى بىر كىشى ئائىلىسىدىكىلەرگە ۋاكالىتەن دىسە توغرا بولامدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: سوئالدا زىكىر قىلىنغان دۇئا بەزى ئۆلىمالارنىڭ بايان قىلىشىچە، ئۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن كەلگەن سەھىھ ھەدىستۇر.

ئەبانە ئىبنى ئوسمان، ئوسمان ئىبنى ئەپپان رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ھەدىستە، ئوسمان رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان دەيدۇ: كىمكى نامىنى تىلغا ئېلىش بىلەن زىيمىن ۋە ئاسماندا ھېچ نەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، دېگەن زىكىرنى كەچتە ئۈچ قېتىم دېسە، تاڭ يورۇغىچە تۇيۇقسىز بىر بالاغا ئۇچرىمايدۇ، ئەتتىگەندە ئۈچ قېتىم دېسە، كەچ كىرگۈچە تۇيۇقسىز بىر بالاغا ئۇچرىمايدۇ.

ئەبانە بىن ئوسمان پالەچ بولۇپ قالغاندا، ئۇنىڭدىن بۇ ھەدىسنى ئاڭلىغان بىر كىشى ئۇنىڭغا قارىغان ئىدى، ئەبانە ئۇنىڭغا: ساڭا نېمە بولدى ماڭا قاراۋاتسەن؟ ئاللاھ بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، مەن ئوسمانغا يالغانلى توقۇمىدىم، ئوسمان پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا يالغانلى توقۇمىدى، لېكىن مەن پالەچ بولۇپ قالغان كۈنى ئاچچىقلىنىپ قىلىپ بۇ دۇئانى ئوقۇشنى ئۇنتۇپ قاپتىمەن، دېدى. [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى5088-ھەدىس].

تىرمىزى 3388 – نومۇرلۇق ھەدىستە مۇنداق بايان قىلغان: كىمكى ھەر كۈنى ئەتتىگەندە ۋە ئاخشامدا، نامىنى تىلغا ئېلىش بىلەن زىيمىن ۋە ئاسماندا ھېچ نەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، دېگەن زىكىرنى ئۈچ قېتىم

دېسه، ئۇ كىشىگە ھېچ نەرسە زىيان يەتكۈزمەيدۇ. [تىرمىزى بۇ ھەدىسنى ھەسەن، سەھىھ ۋە غېرىپ دېگەن، ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ "زادۇل مىئاد" ناملىق ئەسەر 2-توم 338-بەتتە سەھىھ دېگەن. شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ سەھىھ دەپ ئەبۇ داۋۇدنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

دوكتۇر ئابدۇرازاق بەدرى مۇنداق دەيدۇ: "بۇ مۇسۇلمان ھەر كۈنى ئەتتىگەن-كەچتە ئوقۇشنى ئېسىدە تۇتۇشى تەلەپ قىلىنىدىغان ئۇلۇغ زىكىر بولۇپ، شۇنىڭ بىلەن ئىنسان ئاللاھنىڭ ئىزنى بىلەن تۈيۈقسىز بالا-مۇسىبەتكە ئۇچراشتىنساقلىنىپ قالىدۇ.

ئىمام قۇرتۇبى رەھىمەھۇللاھ بۇ ھەدىس توغرىسىدا مۇنداق دەيدۇ: "بۇ توغرا خەۋەر، راست سۆز بولۇپ، بىز بۇنى ۋە بۇنىڭ دەلىلىنى دەلىل ۋە تەجرىبە بىلەن بىلدۇق. مەن مۇشۇ ھەدىسنى ئاڭلىغاندىن بېرى ئەمەل قىلىپ كەلدىم، مەن بۇنى دېيىشنى تەرك ئەتكەنگە قەدەر ماڭا بىر نەرسە زىيان يەتكۈزمىدى، مەدىنىدە بىر كۈنى كېچىدە مېنى يىلان چىقىۋالدى، ئويلاپ باقسام مەن شۇ كۈنى مەزكۇر زىكىرنى ئېيتىشنى ئۇنتۇپ قالغان ئىكەنمەن." [ئىبنى ئەلاننىڭ"ئەل پۇتۇھات ئەررەببانىي" ناملىق ئەسىرى 3 -توم 100-بەتكە قارالسۇن].

سۈننەت بويىچە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام تەلىم بەرگەندەك بۇ زىكىرنى ھەر كۈنى ئەتتىگەن-كەچتە ئۈچ قېتىم دېيىلىدۇ.

ھەدىستىكى: نامىنى تىلغا ئېلىش بىلەن زېمىن ۋە ئاسماندا ھېچ نەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن دەپ ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن پاناھلىق تىلىگەن كىشىگە زېمىننىڭ تەرىپىدىنمۇ ۋە ئاسماننىڭ تەرىپىدىنمۇ بىر مۇسىبەت يەتمەيدۇ دېگەن بولدى. ھەدىستىكى: ئۇ ئاللاھ ئاڭلىغۇچى ۋە بىلگۈچىدۇر دېگەنلىك، ئاللاھ تائالا بەندىلەرنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىغۇچىدۇر، ئىش-ھەرىكەتلىرىنى بىلگۈچىدۇر، ئاللاھ تائالاغا ئاسمان-زېمىننىڭ ھېچ نەرسە مەخپى قالمايدۇ دېگەن بولدى.

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن نەقىل قىلغان سەھىھ ھەدىستە، ئۇ كىشى مۇنداق دەيدۇ: بىر كىشى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى: ئەتتىگەن مېنى يىلان چېقىۋالدى دېگەن ئىدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ئەگەر كەچتە ئاللاھنىڭ مۇكەممەل كەلىمىلىرى بىلەن ئاللاھ تائالا ياراتقان نەرسىلەرنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن دېگەن دۇئانى ئوقۇغان بولساڭ، ئۇ ساڭا زىيان يەتكۈزەلمەيتتى ئەمەسمۇ؟، دېدى. [مۇسلىم رىۋايىتى 2709-ھەدىس].

يەنە بىر ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: كىمكى كەچ تەرەپتە ئۈچ قېتىم: ئاللاھنىڭ مۇكەممەل كەلىمىلىرى بىلەن ئاللاھ تائالا ياراتقان نەرسىلەرنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن دېگەن دۇئانى ئوقۇسا، ئۇ كېچىدە ئۇنىڭغا ھېچ قانداق زەھەرلىك نەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. [تىرمىزى رىۋايىتى 3604-ھەدىس].

ئىمام تىرمىزى بۇ ھەدىسكە ئەگەشتۈرۈپ، راۋىيلاردىن بىرى بولغان سۇھەيل ئىبنى ئەبى سالىھنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى بايان

قىلىدۇ: «بىزنىڭ ئائىلىدىكىلەر بۇ دۇئانى ئۆگەنگەن ئۇلار ھەر كېچىسى بۇ دۇئانى ئوقۇپ ياتاتتى، بىر كېچىسى ئۇلارنىڭ ئارسىدىن بىر قىزنى چايان چېقىۋالغان بولسىمۇ ئۇ قىز ئاغرىق ھېس قىلمىدى».

يۇقىرىقى ھەدىس بۇ دۇئا-زىكىرنىڭ پەزىلىتىنى بىلدۈرىدۇ، بۇ دۇئانى ئاخشىمى ئوقۇغان كىشى ئاللاھ تائالانىڭ ئىزنى بىلەن يىلان-چايانلارنىڭ زىيان يەتكۈزۈشىدىن ساقلىنىپ قالىدۇ". [دوكتۇرنىڭ سۆزى قىسقارتىپ ئېلىندى. "پىقھۇل دۇئا ۋەل ئەزكار" نامىلىق ئەسەر 3 - توم 12-14-بەتلەرگە قارالسۇن].

ئاللاھ تائالانىڭ ئىزنى بىلەن يامانلىقتىن ساقلاپ، زىياندىن مۇداپىئە قىلىدىغان زىكىرلەردىن: ئابدۇللاھ ئىبنى خۇبەيب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ رىۋايەت قىلغان ھەدىستە، ئۇ كىشى مۇنداق دەيدۇ: بىز يامغۇر يېغىۋاتقان قاپ-قاراڭغۇ بىر كېچىدە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى بىزگە ناماز ئوقۇپ بېرەمدىكىن دەپ ئىزدەپ چىقتۇق، بىز پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى تاپقاندا، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ناماز ئوقۇدۇڭلارمۇ؟ دېدى،مەن ھېچ نەرسە دېمىدىم، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: بىر نەرسە دېگىن دېدى، مەن ھېچ نەرسە دېمىدىم، ئاندىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: بىر نەرسە دېگىن دېدى، مەن ھېچ نەرسە دېمىدىم، ئاندىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: بىر نەرسە دېگىن دېدى، مەن: ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى! نېمە دەيمەن؟ دېدىم، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: ئەتتىگەندە ۋە كەچتەقۇلھۇۋاللاھۇ ئەھەدنى، مۇئەۋزەتەينىنى ئۈچ قېتىمدىن دېسەڭ، سەن ئۈچۈن ھەممە نەرسىگە كۇپايە قىلىدۇ، دېدى. [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى 5082-ھەدىس. تىرمىزى رىۋايىتى 3575-ھەدىس. ئۇ بۇ ھەدىسنى ھەسەن، سەھىھ، غەرىب دېگەن. ئىمام نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ: "ئەلئەزكار" نامىلىق ئەسەرنىڭ 107-بەتتە ئىسنادى سەھىھ دېگەن].

سۆزىمىزنىڭ خۇلاسىسى: يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دۇئا-زىكىرلەر ئاللاھ تائالانىڭ ئىزنى بىلەن مۇسۇلمانىنى تۈرلۈك ئازار-كۈلپەتتىن ساقلايدۇ، بۇ چوقۇم شۇنداق بولىدۇ دېگەنلىك ئەمەس، مۇشۇ زىكىر-دۇئالارنى ئوقۇپ تۇرۇپمۇ ئازار-كۈلپەت يەتكەن بولسا بۇ ئاللاھ تائالانىڭ تەقدىرىدىن بولىدۇ، ئاللاھ تائالانىڭ بىر ئىشنى بۇيرۇش ۋە تەقدىر قىلىشىدا كاتتا ھېكمەت بار. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ تەرجىمىسى: ھەربىر ئادەمنىڭ ئالدى - كەينىدە ئاللاھنىڭ ئەمرى بويىچە ئۇنى قوغدايدىغان نۆۋەتچى پەرىشتىلەر بار. [سۈرە رەئد 11-ئايەت].

ئەكرىمە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ تەرجىمىسى: ئاللاھنىڭ ئەمرى بويىچە ئۇنى قوغدايدىغان نۆۋەتچى پەرىشتىلەر بار دېگەن سۆزنىڭ چۈشەنچىسى؛ ئۇ كىشىنى پەرىشتىلەر ئالدى-كەينى تەرەپتىن مۇھاپىزەت قىلىدۇ، ئاللاھنىڭ قازائى-قەدىرى كەلگەندە پەرىشتىلەر ئۇ كىشىنى يالغۇز قويىدۇ.

مۇجاھىد رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ھەرقانداق ئىنسانغا مۇئەككەل قىلىنغان پەرىشتە بولىدۇ، ئۇ پەرىشتە ئىنسانىنى ئويغاق ياكى ئۇخلىغان ۋاقتىلاردا جىن، زىياندىن ھاشارەتلەرنىڭ زىيىنىدىن ساقلايدۇ، بىرەر نەرسە زىيان يەتكۈزۈشنى مەقسەت قىلىپ كەلسە، پەرىشتە ئۇنىڭغا: كەينىڭگە قايت دەيدۇ، پەقەت ئاللاھ تائالا تەقدىر قىلغان، ئىزنى بەرگەن ئىش بولسا، ئۇ ئىش ئۇنىڭغا يېتىدۇ". ["تەپسىر ئىبنى كەسىر" نامىلىق ئەسەر 4-توم 438-بەت].

ئىككىنچى: ئائىلىسىدىكىلەرگە ۋاكالىتەن دۇئا قىلىش، توغرا بولمايدۇ ۋە ئۇلار ئۈچۈن كۆپايە قىلمايدۇ، چۈنكى زىكىر-دۇئالاردا هايات كىشىلەرگە ۋاكالىتەن قىلسا دۇرۇس بولىدىغانلىقى توغرىسىدا هېچ دەلىل بايان قىلىنمىغان، شۇنىڭ ئۈچۈن هەر بىر مۇسۇلمان ئۆزىگە مەنپەئەتلىك بولغان ئىشلارنى قىلىشقا هېرىسمەن بولىشى كېرەك، ئۇ كىشىنىڭ ئەھۋالى ئاللاه تائالانىڭ زىكرىدىن غاپىل قالغۇچىلارنىڭ هالىغا ئوخشاش بولۇپ قالماسلىقى كېرەك.

ئاللاه تائالا مۇنداق دەيدۇ: وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ . إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ[ئەرجىمسى: پەرۋەردىگارىڭنى يېلىنغان ۋە ئۇنىڭدىن قورققان هالدا ئىچىڭدە ياد ئەتكىن، ئەتىگەندە ـ ئاخشامدا ئۇنى پەس ئاۋازدا زىكرى قىلغىن، غاپىللاردىن بولمىغىن. پەرۋەردىگارىڭنىڭ دەرگاهىدىكىلەر (يەنى پەرىشتىلەر) ئاللاهقا ئىبادەت قىلىشتىن باش تارتمايدۇ، ئاللاهقا تەسبىھ ئېيتىدۇ ۋە ئۇنىڭغا سەجدە قىلىدۇ. [سۈرە ئەئراف 205-206-ئايەتلەر].

ئۈچىنچى: ئەمما ئەبۇ دەردا رەزىيەللاهۇ ئەنهۇنىڭ مەھەللىسىدىكى هەممە ئۆيلەر كۆيۈپ ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ ساق قالغانلىقى توغرىسىدىكى ۋەقەلىك سوئالدا بايان قىلىنغان نامىنى تىلغا ئېلىش بىلەن زىمىن ۋە ئاسماندا هېچ نەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ئاللاهنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن دېگەن بۇزىكىردە كەلمىگەن ، ئۇ ۋەقەلىك باشقا بىر دۇئانىڭ سەۋەبىدە بايان قىلىنىدۇ.

تەلق بن هەبىيب مۇنداق دەيدۇ: «بىر كىشى ئەبۇ دەردا رەزىيەللاهۇ ئەنهۇنىڭ يېنىغا كېلىپ : ئەي ئەبۇ دەردا! ئۆيۈڭ كۆيۈپ كەتتى دېدى، ئەبۇ دەردا: كۆيۈپ كەتمىدى، ئاللاه تائالا ئۇنداق قىلمايدۇ، مەن پەيغەمبەرئەلەيهىسسالامدىن بىر قانچە سۆزنى ئاڭلىغان، بۇ سۆزلەرنى ئەتتىگەندە دېگەن كىشىگە كەچ كىرگىچە مۇسىبەت يەتمەيدۇ، كەچ كىرگەندە دېگەن كىشىگە تاڭ يورۇغىچە مۇسىبەت يەتمەيدۇ. "ئەي ئاللاه! سەن مېنىڭ پەرۋەردىگارىم، سەندىن باشقا هەقىقى ئىلاه يوق، ساڭا تەۋەككۈل قىلدىم، سەن بۈيۈك ئەرشنىڭ پەرۋەردىگارى، ئاللاه تائالانىڭ خالىغىنى بولىدۇ، خالىمىغىنى بولمايدۇ. كۈچ-قۇۋۋەت ئالى بولغان بۈيۈك ئاللاهقا خاستۇر. بىلگىنكى هەقىقەتەن ئاللاه تائالا هەممە نەرسىگە قادىردۇر، ئاللاه تائالانىڭ بىلىشى هەممە نەرسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئەي ئاللاه! مەن، سەن بىلەن نەپسىمنىڭ يامانلىقىدىن، سەن كوكۇلسىدىن تۇتۇپ تۇرغان بارلىق جانلىقلارنىڭ يامانلىقىدىن پاناه تىلەيمەن، پەرۋەردىگارىم! مېنى توغرا يولىنىڭ ئۈستىگە قىلغىن".» [بۇ هەدىسنى ئىبنى سىننىي"كېچە-كۈندۈزنىڭ ئەمىلى" نامىلىق ئەسەر 57-بەتتە، تەبرانى"ئەددۇئا" نامىلىق ئەسەر 343-بەتتە، بەيهەقي "پەيغەمبەرلىكنىڭ دەلىللىرى" نامىلىق ئەسەر 7-توم 121-بەتتە، ئەغلەب بن تەمىيم دىن ئۇ كىشى هەججاج بن پەراپسەدىن ئۇ كىشى تەلق بن هەبىبتىن رىۋايەت قىلغان].

ئىبنى جەۋزى رەهىمەهۇللاه مۇنداق دەيدۇ: "بۇ هەدىس مۇستەهكەم ئەمەس، بۇنىڭ ئاپىتى ئەغلەبتىن كېلىدۇ، يەهيا ئىبنى مەئىين ئۇنى هەدىس رىۋايەت قىلىشقا يارىمايدۇ دېگەن، ئىمام بۇخارى: ئۇنىڭ هەدىسى مۇنكەر دېگەن". "ئەل ئىلەلۇل مۇتەناهىيە" 2-توم 352-بەت. هاپىز ئىبنى هەجەر "نەتائىجۇل ئەفكار" نامىلىق ئەسەر 2-توم 401-بەتتە مەزكۇر هەدىسنى زەئىپ دېگەن. شەيخ ئەلبانى رەهىمەهۇللاه مۇنداق دەيدۇ: "بۇ ئەڭ ئاجىز ئىسناد، ئەغلەبنى ئىمام بۇخارى ۋە باشقا ئالىملار "هەدىسى مۇنكەر"

دېگەن. ھەججاج ئىبنى يەراپسەمۇ ئاجىز راۋي" زەئىپ ھەدسلەر توپلىمى"6420-ھەدىس.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.